

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ПРИ ВЕДЕНІ ОБЛІКУ ЗА МСФЗ

О. О. Разборська

Нова епоха постіндустріальної цифрової економіки докорінно змінює вимоги розвитку інформаційної сфери, засобів масової інформації та комунікацій, використання сучасних інформаційних систем, коли на перше місце висуваються проблеми розвитку економіки і стабілізації суспільного розвитку, що пов'язані з адаптацією до міжнародних стандартів.

Адаптація МСФЗ є найбільш оптимальним методом їх пристосування та введення в Україні. Представлена концепція передбачає покращення вітчизняних правил обліку та звітності, що орієнтовані на складання фінансових свідчень згідно вимог МСФЗ. Зважаючи на більш відпрацьовані методологічні складові стандартів МСФЗ у порівнянні з національними стандартами, МСФЗ дають можливість, по-перше, отримувати найбільш коректні і достовірні свідчення про фінансовий стан підприємств та висновки їх фінансової діяльності і, по-друге, розуміти суть і зміст процесів господарської діяльності, а не лише їх форми, як заведено в українській практиці.

Справжнє відображення фінансового стану підприємства, зрозуміле і структуроване подання економічних результатів його діяльності – одне з головних завдань фінансової звітності. Передумовами його вирішення є, перш за все, необхідність визначення якісних характеристик, за умови, що звітність має бути складена з дотриманням всіх суттєвих обмежень і допущень. Очевидно, що саме фінансова звітність, складена згідно з правилами, встановленими МСФЗ, може задовольнити інформаційні запити різних категорій користувачів фінансових звітів. Разом з тим виникає необхідність підтвердження фінансової звітності, що надається економічними суб'єктами, і консолідованої фінансової звітності, яка складається і надається групами компаній, незалежним аудитором. Тому діяльність будь-якого економічного суб'єкта є частиною складної системи стосунків, що регулюються національним і міжнародним законодавством, з характерними ризиками, що здатні завдавати суттєвого впливу на його економічну безпеку. За цих умов при складанні звітності у відповідності з міжнародними стандартами центральне місце у забезпеченні економічної безпеки займає система внутрішнього контролю (СВК), що спрямована на управління ризиками.

Актуальність дослідження посилюється проведенням реформ у сфері фінансового контролю в Україні, подоланням корупції, гармонізацією національного законодавства зі стандартами Європейського Союзу, зважаючи на сучасні запити суспільства та розвиток економіки країни. Це спричинило активний розвиток системи внутрішнього контролю, появу нових підходів до сутності та систематизації контролю, наближених до сучасних світових стандартів – внутрішній фінансовий контроль нині вже не наділений виключно примусовим характером. Проте сьогодні можна констатувати, що реформування системи фінансового контролю проводилося стихійно, безсистемно, а тому частково враховані основні принципи системи фінансового контролю країн ЄС, складовими частинами яких є фінансове управління і контроль, внутрішній аудит та їх гармонізація на центральному рівні [1].

Наразі особливим завданням системи внутрішнього контролю є формування і розвиток організаційно методичного забезпечення внутрішнього контролю на основі ризик-орієнтованого та процесно-об'єктного підходу в діяльності економічних суб'єктів, з використанням системи стандартів в роботі служби внутрішнього аудиту.

Дані результатів щорічних досліджень Інституту внутрішніх аудиторів в світовій практиці й, зокрема, в Україні дозволили проаналізувати стан внутрішнього аудиту в економічних суб'єктах і визначити тенденції подальшого розвитку. Зокрема, встановлені і виділені основні функції внутрішнього аудиту в діяльності господарюючих суб'єктів, які

полягають в оцінці надійності та ефективності системи внутрішнього контролю, в моніторингу процесу усунення недоліків системи внутрішнього контролю, в консультуванні виконавчого керівництва з різних питань, в оцінці ефективності системи управління ризиками з використанням інформаційних технологій та ін., де основними користувачами роботи служб внутрішнього аудиту є Вище виконавче керівництво, Рада директорів [2].

Процес підготовки звітності за МСФЗ пов'язаний перш за все з внутрішнім контролем якості, основним завданням якого є забезпечення достовірності управлінської звітності. Однак, більшість підприємств на сьогодні нехтують системою внутрішнього контролю якості (СВКЯ), але нехтують лише до тих пір, поки у них не виникає потреби у залученні додаткового капіталу. Відповідно, впровадження внутрішнього контролю має здійснюватися поетапно, з самого початку формування підприємства. Ступінь контролю має відповідати його розмірам та специфіці внутрішнього і зовнішнього ризиків, що визначило необхідність застосування ризик-орієнтованого підходу в системі внутрішнього контролю якості підприємства.

В зв'язку з цим, на сьогодні науковцями в світовій практиці виділено ряд важливих проблем формування систем внутрішнього контролю якості, для запобігання яких мають вирішуватися відповідні задачі, що забезпечить умови для побудови ефективних систем внутрішнього контролю на підприємствах України у короткостроковій та довгостроковій перспективі [3–5]. Основні проблеми формування систем внутрішнього контролю якості підприємств та задачі їх вирішення узагальнено на рис. 1.

Рис. 1. Проблеми формування систем внутрішнього контролю якості підприємств та задачі їх вирішення

Джерело: складено на основі [3–5].

Всі перераховані проблеми актуальні сьогодні для фахівців багатьох підприємств, де впроваджується або впроваджена система внутрішнього контролю якості. При цьому значення внутрішніх аудитів для здійснення грамотного управління на основі моніторингу реальної діяльності підприємств або їх надійної самооцінки важко переоцінити. Тому сьогодні підприємствам необхідно об'єднуватися за галузями і створювати електронні бази даних, що стосуються компетентних думок та пропозицій фахівців, сформованих за підсумками аудиту, апробованих технологій роботи внутрішніх аудиторів. Ігнорування означених проблем призводить до недостовірних результатів аудиту, тому дуже важлива наявність намічених задач для їх вирішення, що пов'язані безпосередньо з внутрішнім аудитом.

Вважаємо, що для підвищення рівня фінансового стану підприємства забезпечення впевненості має бути першим елементом, над яким працюватимуть підрозділи внутрішнього аудиту. Забезпечення впевненості в якості систем внутрішнього контролю, управління і ризик-менеджменту – це загальновизнаний базовий елемент роботи з внутрішнього аудиту, який лежить в основі функції внутрішнього аудиту. Внутрішній контроль забезпечує впевненість в частині організаційного управління, управління ризиками та процедурами контролю для сприяння суб'єкту господарювання в досягненні своїх стратегічних, операційних, фінансових цілей і забезпечення відповідності регуляторним вимогам. По мірі становлення функції внутрішнього аудиту підприємства внутрішні аудитори зможуть також забезпечувати впевненість в якості процесів управління.

Забезпечення поглибленого розуміння процесів через рекомендації щодо підвищення результативності діяльності економічного суб'єкту є елементом ціннісної пропозиції, як одна з основних характеристик стратегічних досліджень служби внутрішнього аудиту. Внутрішній аудит служить каталізатором підвищення результативності і продуктивності підприємства завдяки поглибленому розумінню та рекомендаціям на основі аналітичної роботи і оцінки даних і бізнес-процесів. Цінність цієї функції буде підвищуватися в міру досягнення зрілості підрозділами внутрішнього аудиту та накопичення ними досвіду. Дотримуючись принципів сумлінності і підзвітності, внутрішній аудит забезпечує цінність для органів управління і вищого керівництва, будучи об'єктивним джерелом незалежних рекомендацій.

Робимо висновок, що система внутрішнього контролю якості за відповідністю МСФЗ є механізмом визначення та оцінювання причино-наслідкових зв'язків, що виникають у внутрішньому і зовнішньому середовищі підприємства й, при забезпеченні достовірності управлінської звітності, відповідає його розмірам та специфіці внутрішнього і зовнішнього ризиків. Однак, в першу чергу підприємству необхідно звернути увагу на управління внутрішніми ризиками бізнес-процесів його діяльності. Зовнішні ризики важко достовірно оцінити і організувати управління ними, що вимагає великих матеріальних витрат. Як показує світова практика, саме внутрішні ризики бізнес-процесів привели до корпоративних скандалів і банкрутства найбільших міжнародних компаній (Enron, Worldcom, Parmalat і ін.).

Література

1. Попадинець І. І. Організаційно-правові форми фінансового контролю: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2020. 195 с.
2. Мулик Я. І. Аудиторська діяльність в Україні: сучасний стан, реформування та розвиток. *Агросвіт*. 2020. № 7, С. 37–47. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/24738.pdf>
3. Попадинець І. І. Особливості здійснення внутрішнього фінансового контролю в країнах ЄС та в Україні. *International scientific and practical conference «Legal practice in EU countries and Ukraine at the modern stage»: Conference proceedings*, (January 25–26, 2019. Arad). Arad: Izdevnieciba «Baltija Publishing». 2019. С. 419–423.
4. Хуаньш Л. Совершенствование системы внутреннего контроля на предприятии. *Бухгалтерский учет*. 2018. № 5. С. 114–122. URL: <http://www.buhgalt.ru/ftpgetfile.php?id=579>
5. Чикурова С. С. Внутренний аудит рисков формирования оценочных резервов и обязательств в коммерческих организациях: дис. ... канд. экон. наук. Москва, 2019. 134 с.

УДК 159.9: 374

ПРАКТИКИ 30-ДЕННИХ ВИКЛИКІВ ДЛЯ САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Г. В. Серета

Прагнення людини до постійного саморозвитку є визначальним трендом ХХІ століття, в якому завдяки бурхливому розвитку науки та технологій, в неї з'являється багато вільного часу та внутрішніх мотивів для задоволення потреб вищих рівнів. Ізраїльський вчений-